

Kunsthøgskolen i Oslo

Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen

Juni 2015

[EVALUERING AV SYSTEM FOR KVALITETSSIKRING AV UTDANNINGEN]

NOKUT kontrollerer og bidrar til kvalitetsutvikling ved institusjonene. Dette gjør vi blant annet gjennom å evaluere institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid. Alle norske universiteter og høyskoler er pålagt å ha dokumenterte interne systemer for kvalitetssikring av utdanningen.

Det skal ikke gå mer enn seks år mellom hver gang en institusjons kvalitetssystem blir evaluert

Institusjon:	Kunsthøgskolen i Oslo
Sakkyndige:	Cecilia K. Hultberg, professor Kungliga Musikhögskolan i Stockholm (leder) Bjørn Jan Monstad, studiedirektør ved Universitetet i Agder Marie Gjerde Rolandsen, student
Dato for vedtak:	11. juni 2015
NOKUTs saksnummer	13/285

Forord

I følge lov om universiteter og høyskoler skal alle som tilbyr høyere utdanning ha et system for kvalitetssikring av utdanningen. NOKUT har fått i oppdrag å evaluere institusjonenes system for kvalitetssikring av utdanningen.

Den sakkyndige komiteen som har evaluert system for kvalitetssikring av utdanningen ved Kunsthøgskolen i Oslo besøkte institusjonen 8. desember 2014 og 22.–23. januar 2015, og leverte sin rapport fra evalueringen 23. mars 2015.

Komiteen hadde følgende sammensetning:

- Cecilia Hultberg, professor ved Kungliga Musikhögskolan i Stockholm (leder)
- Bjørn Jan Monstad, studiedirektør ved Universitetet i Agder
- Marie Gjerde Rolandsen, studentrepresentant

NOKUT ønsker å takke den sakkyndige komiteen for vel utført arbeid. NOKUT vil også takke alle ansatte og studenter ved Kunsthøgskolen i Oslo som har bidratt til komiteens arbeid gjennom intervjuer mv.

Denne tilsynsrapporten består av rapporten fra den sakkyndige komiteen og uttalelsen til rapporten fra Kunsthøgskolen i Oslo. Begge disse dokumentene var grunnlaget for behandlingen i NOKUTs styre 11. juni 2015, hvor følgende vedtak ble fattet:

System for kvalitetssikring av utdanningen ved Kunsthøgskolen i Oslo godkjennes.

Oslo, 11. juni 2015

Terje Mørland
direktør

Innhold

1	Evaluering av universiteters og høyskolars system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten	1
2	Kvalitetssikringssystemet og kvalitetsarbeidet ved Kunsthøgskolen i Oslo	2
2.1	Om Kunsthøgskolen i Oslo.....	2
2.2	Kvalitetsarbeid og system for kvalitetssikring av utdanningen	2
2.3	Innretning av evalueringen	3
3	Kvalitetssystemet i bruk	5
3.1	Inntrykk fra enkelte studier.....	5
3.2	Studentenes medvirkning i kvalitetsarbeidet	9
3.3	Samspill mellom kunstnerisk utviklingsarbeid og utdanning.....	12
4	Samlet vurdering av system for kvalitetssikring i lys av NOKUTs evalueringskriterier	13
4.1	Stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur	13
4.2	Mål, plan og ledelsesforankring	14
4.3	Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene	14
4.4	Analyse, vurdering og rapportering	15
4.5	Bruk av kunnskap til kvalitetsforbedring	16
5	Konklusjon – har Kunsthøgskolen i Oslo et tilfredsstillende system for kvalitetssikring av utdanningen?	17
6	Komiteens råd om videreutvikling av kvalitetsarbeidet	18
7	Vedlegg.....	19
7.1	Oversikt over dokumentasjon fra Kunsthøgskolen i Oslo.....	19
7.2	Program for den sakkyndige komiteens hovedbesøk ved høyskolen	21
7.3	Mandat for den sakkyndige komiteen	22
7.4	NOKUTs evalueringskriterier	23
8	Appendix: Uttalelse fra Kunsthøgskolen i Oslo til rapport fra sakkyndig komité... 24	

1 Evaluering av universiteters og høyskolars system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten

I forskrift til *lov om universiteter og høyskoler* heter det at «Universiteter og høyskoler skal ha et system for sitt kvalitetssikringsarbeid som sikrer kontinuerlige forbedringer, gir tilfredsstillende dokumentasjon av arbeidet og avdekker sviktende kvalitet» (§ 2–1, (1)).

Kvalitetssikringssystemet er utdanningsinstitusjonenes redskap for å skaffe seg nødvendig kunnskap til å kunne vurdere kvaliteten i egne utdanningstilbud. Innenfor rammene av lov og forskrift er det institusjonene selv som ut fra egen størrelse, faglig profil og andre forhold ved institusjonen bestemmer hvordan systemet skal utformes.

I henhold til lov om universiteter og høyskoler er det NOKUTs oppgave å evaluere institusjonenes systemer for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten etter kriterier som organet fastsetter. NOKUT har gjennomført slike evalueringer siden 2003, og innledet våren 2009 sin andre runde med denne type evalueringer. Evalueringskriteriene er i andre runde i større grad rettet inn mot å vurdere institusjonenes bruk og nytte av kvalitetssikringssystemene.

NOKUT bruker sakkyndige komiteer i sine evalueringer. Komiteene skal vurdere hvorvidt institusjonene tilfredsstiller kravene til kvalitetssikring av egne studietilbud. En evaluering av et kvalitetssikringssystem er således ikke en faglig vurdering av innhold og kvalitet i de enkelte studier, men en evaluering av institusjonens systematiske arbeid for å sikre og forbedre slik kvalitet.

Den sakkyndige komiteen baserer sine vurderinger på dokumentstudier og på samtaler med relevante aktører ved institusjonen. Det gjennomføres to institusjonsbesøk. Under det innledende besøket diskuterer institusjonsledelsen og evalueringskomiteen status i kvalitetsarbeidet og innretningen på evalueringen. Komiteens hovedbesøk ved institusjonen vil inneholde samtaler med ulike grupper og aktører. Komiteen kan her velge å gå mer detaljert inn i utvalgte deler av institusjonens kvalitetssikringssystem og kvalitetssikringsarbeid.

Den sakkyndige komiteen som har evaluert systemet for kvalitetssikring av utdanningen ved Kunsthøgskolen i Oslo, har bestått av:

- Professor Cecilia Hultberg, Kungliga Musikhögskolan i Stockholm (leder)
- Studiedirektør Bjørn Jan Monstad, Universitetet i Agder
- Studentrepresentant Marie Gjerde Rolandsen

Assisterende avdelingsdirektør i Tilsynsavdelingen i NOKUT, Gro Hanne Aas, har vært komiteens sekretær. Komiteen besøkte institusjonen 8. desember 2014 og 22. og 23. januar 2015. Ved hovedbesøket hadde komiteen intervjuer med representanter for studenter og lærere, to programansvarlige, dekanene og Studentrådet, og en avsluttende samtale med ledelsen. Oversikt over tilsendt dokumentasjon og program for hovedbesøket finnes i kapittel 7 i denne rapporten. Før rapporten ble avlevert har institusjonen sett et utkast til rapport for å vurdere eventuelle feil eller misforståelser.

2 Kvalitetssikringssystemet og kvalitetsarbeidet ved Kunsthøgskolen i Oslo

2.1 Om Kunsthøgskolen i Oslo

Kunsthøgskolen i Oslo ble etablert i 1996 som en oppfølging av den nasjonale høyskolereformen, og var en sammenslåing av Statens balletthøgskole, Statens håndverks- og kunstindustriskole, Statens kunstakademi, Statens operahøgskole og Statens teaterhøgskole. Alle avdelingene ble samlokalisert i 2010 på Grünerløkka sentralt i Oslo.

Kunsthøgskolen i Oslo hadde i 2014 vel 520 studenter og 190 ansatte – 80 i undervisnings- og forskerstillinger og 110 i teknisk-administrative stillinger. De tekniske og administrative funksjonene er samlet i fellesadministrasjonen. Høyskolen tilbyr 21 studieprogram fordelt på de seks faglige avdelingene:

- Balletthøgskolen (73 studenter)
- Design (143 studenter)
- Kunstakademiet (101 studenter)
- Kunst og håndverk (145 studenter)
- Operahøgskolen (17 studenter)
- Teaterhøgskolen (43 studenter).

Høyskolen har delt ledelse på institusjonsnivå og enhetlig ledelse på avdelingsnivå. Rektor er valgt og leder for styret, og direktøren er styrets sekretær. De seks dekanene er ansatt. Organiseringen innen avdelingene varierer noe, men gjennomgående finnes det programansvarlige for ett eller flere studieprogram.

2.2 Kvalitetsarbeid og system for kvalitetssikring av utdanningen

Kunsthøgskolen i Oslos system for kvalitetssikring av utdanningen ble godkjent av NOKUT 26. januar 2009 etter to ordinære evalueringer og en tilleggsrapport (basert på dokumentasjon) fra sakkyndig komité. Grunnen til at systemet ikke ble godkjent etter den andre evalueringen, var at det ikke kunne dokumenteres at systemet var i bruk på alle nivåer. Anbefalingene som ble gitt i rapporten fra 2008, gjaldt å legge til rette for grundigere opplæring av studenttillitsvalgte med tanke på både kvalitetsarbeidet og påvirkning av høyskolens beslutningsprosesser, og å forbedre rutinene for å informere studentene om resultatene av evalueringer og tilbakemeldinger.

Kvalitetsarbeid ved Kunsthøgskolen i Oslo

Dokumentet *Kvalitetsarbeid ved Kunsthøgskolen* er høyskolens kvalitetshåndbok og gjelder for sikring og utvikling av kvaliteten i utdanning, kunstnerisk utviklingsarbeid og forskning, samfunnsrolle og ressursbruk. Inndelingen i disse områdene følger Strategisk plan: «... kvalitetsarbeidet følger strategien opp i praksis ved å konkretisere kvalitetsmål, prosesser og styringsparametere innen utdanning, kunstnerisk utviklingsarbeid og forskning (KUF), samfunn og ressursbruk – og ved å legge til rette for systematisk arbeid for å nå disse målene» (s 2).

Kvalitetssikring av alle områder følger felles logikk og prosesser. Også kvaliteten og kvalitetsarbeidet innen de andre områdene enn utdanning har relevans for utdanningskvalitet, men ut fra pragmatiske hensyn avgrenser komiteen evalueringen til området utdanning. Selve håndboken har sju kapitler: Om kvalitetsarbeidet ved Kunsthøgskolen; Kvalitetsarbeidets faser og ansvar; Roller i kvalitetsarbeidet; Systemoversikt; Kvalitetsansvar: Hvem-gjør-hva; Kriterier; Vedlegg (lenker til studentundersøkelse og kvalitetsrapport og plan for avdelinger og sentrale nivå).

Systemoversikten inneholder kvalitetsmål, lenker til prosessbeskrivelser for både forvaltningsoppgaver og kvalitetsarbeid og angivelse av bakgrunnsinformasjon som skal produseres og/eller brukes som utgangspunkt for å vurdere måloppnåelse.

Systemoversikten inneholder informasjon om

- hva som skal sikres (målene for utdanningskvalitet)
- hvilke funksjoner som innehar rollene i kvalitetsarbeidet
- hvilken informasjon som innhentes for at høyskolen skal kunne vurdere egen kvalitet
- hvilke prosesser og fora som inngår i vurdering av måloppnåelse og dermed den aktuelle utdanningskvaliteten, hva som skal rapporteres og hvordan informasjon og analyser aggregeres.

I Kvalitetsrapport og plan, som utarbeides for alle avdelingene, Fellesadministrasjonen og samlet for Kunsthøgskolen i Oslo, framstilles resultatene fra kvalitetsarbeidet sammen med sentral informasjon fra virksomheten.

2.3 Innretning av evalueringen

Kunsthøgskolen i Oslo framstår som en liten og oversiktlig, og samtidig kompleks utdanningsinstitusjon, med en historie som fortsatt merkes i høyskolens dagligliv. Kunsthøgskolen holder til i renoverte og til dels nybygde lokaler sentralt i Oslo. Det er godt med søkere per studieplass og svært høy gjennomføringsprosent. Sammenliknet med mange andre institusjoner er Kunsthøgskolen i Oslo en oversiktlig institusjon med henblikk på antall studenter og ansatte. Med noen få unntak – samarbeid med AHO, NMH og IAAP (Ramallah) – tilbys utdanningene i lokalene på Grünerløkka. Høyskolen har gode produksjonstall og rammer, men dokumentasjonen tyder på at høyskolen har enkelte utfordringer knyttet til utdanningskvalitet og læringsmiljø.

Komiteens oppgave er å evaluere hvordan høyskolen evaluerer og kjenner sin egen utdanningskvalitet, og hvordan den jobber med forbedringer på grunnlag av slik kunnskap. Komiteen mottok dokumentasjon av kvalitetsarbeidet, og hadde i desember et innledende møte med ledelsen og studentrådet. Komiteen ønsket å se mer i detalj på hvordan to programmer kvalitetssikres, og ønsket å se eksempler på student- og lærerevalueringer av emner, resultater fra studentundersøkelsen, informasjon fra avgangsprotokoller som brukes i kvalitetsarbeidet, resultater fra kandidatundersøkelsen og de siste kvalitetsrapportene. I gjennomgangen ville komiteen ha spesielt fokus på studentmedvirkning i kvalitetsarbeidet, og ønsket å få eksemplifisert samspill mellom utdanning og kunstnerisk utviklingsarbeid. Komiteen ønsket å se nærmere på kvalitetssikringen av bachelorgradsstudiet i skuespillerfag, og bad høyskolen om selv å velge et mastergradsstudium. Kunsthøgskolen valgte mastergradsstudiet i billedkunst. Kort tid før hovedbesøket i januar ble det aktuelt å gå nærmere inn på et tredje studium, mastergradsstudiet i design, se kapittel 3.1 i denne rapporten.

I merknadene til kriteriene som ligger til grunn for evaluering av en institusjons system for kvalitetssikring av utdanningen, framgår det at det er institusjonen selv som ut fra egen størrelse, faglig profil og andre lokale behov bestemmer hvordan systemet skal utformes. Det samme gjelder for den dokumentasjonen som systemet frambringer. Gjennom institusjonsbesøket ser komiteen mer konkret hva den faglige profilen og de lokale behovene betyr for kvalitetsarbeidet.

Komiteen har erfaring med at problematikker knyttet til favorisering og forskjellsbehandling av studenter kan komme tydeligere fram i kunstutdanninger enn i mange andre typer høyere utdanninger. Dette har å gjøre med små og gjennomsiktige miljøer med nærhet mellom student og lærer. I enkelte sammenhenger kan lærere også ha roller som portvoktere i de forskjellige kunstfeltene, noe som rimeligvis kan påvirke læringsmiljøet.

3 Kvalitetssystemet i bruk

Det overordnede kvalitetsmålet for utdanningsvirksomheten ved Kunsthøgskolen i Oslo er: «Vi skal legge til rette for at studentene skal bli selvstendige, engasjerte og ansvarlige kunstnere og designere gjennom å stille høye krav, tilby et utviklende læringsmiljø og studier på høyt, internasjonalt nivå».

Det er formulert mål for rekruttering, studietilbud og stipendiatprogram. For rekruttering er det angitt måltall for minste antall søkere per studieplass. Mål for studietilbud er blant annet at alle bachelorgradsprogrammer skal ha relevante masterprogram, at kunstnerisk utviklingsarbeid i større grad skal integreres i undervisningen og at studentdeltakelse skal stimuleres. Under studietilbud er det likeledes formulert mål for studieprogram, undervisning, veiledning og vurdering, læringsmiljø, videreutdanning og internasjonalisering av utdanning. Målene komiteen har forholdt seg mest til, siteres i det videre:

Studieprogram: Studieplaner og emnebeskrivelser skal utformes slik at læringsmål, innhold og vurderingskriterier er tydelige. Studiene skal kvalifisere studentene til å møte profesjonsnivået. Ekstern evaluering av studieprogram skal gjennomføres etter behov.

Undervisning, veiledning og vurdering: Undervisningen skal utvikles på bakgrunn av evalueringer fra lærer og student. Studentene skal være kjent med vurderingsform og –kriterier for hvert emne. Det skal være fortløpende vurderinger som sikrer studentenes læringsutbytte og gode rutiner for gjennomføring av eksamen. Studentene skal gjennomføre sine studier på normert tid.

Læringsmiljø: Kunsthøgskolens læringsmiljø skal preges av studentmedbestemmelse og god kommunikasjon mellom ledelse og studentdemokrati; inkludering, nulltoleranse for mobbing og trakassering og gode varslingsrutiner; undervisningslokaler, verksteder og utstyr som er tilpasset faglige behov og har gode sikkerhetsrutiner; et bibliotek som støtter opp om utdanning og kunstnerisk utviklingsarbeid; god informasjon om emner og undervisning; og rådgivning hvis studenten får problemer med gjennomføring.

3.1 Inntrykk fra enkelte studier

Komiteens inntrykk og vurderinger baserer seg på skriftlig materiale og intervjuer/samtaler under komiteens besøk ved høyskolen. Også den skriftlige dokumentasjonen gir informasjon om kvalitetssystemet i bruk, men gjennom samtaler/intervjuer får komiteen mer inntrykk av betydningen av kvalitetssikring i hverdagslivet ved institusjonen. Samtalene gir også et annet bakteppe for å forstå den skriftlige dokumentasjonen.

Komiteen ønsket å gå nærmere inn på kvalitetssikringen i to studieprogram, fikk tilsendt supplerende dokumentasjon og intervjuet et utvalg av lærere og studenter, og programansvarlig. Det to aktuelle dekanene ble intervjuet sammen med de andre dekanene. For det tredje studieprogrammet, som ble aktuelt gjennom at NOKUT via KD fikk oversendt en klage fra kandidater, fikk komiteen forelagt seg supplerende informasjon og intervjuet et utvalg studenter og dekanen. Komiteen hadde spesielt fokus på studentmedvirkning i kvalitetsarbeidet, og fikk også i noen grad eksemplifisert samspill mellom utdanning og kunstnerisk utviklingsarbeid.

Bachelorgradsstudiet i skuespillerfag – avdeling Teaterhøgskolen

Avdeling Teaterhøgskolen er i 2014-15 registrert med 43 studenter og har fire studenter per faglige stilling. Avdelingen tilbyr bachelorgradsstudium i skuespillerfag, bachelorgradsstudium i regi (ingen studenter i 2014) og mastergradsstudium i teater. Bachelorgradsstudiet i skuespillerfag har 25 studenter, og de siste årene har 100 % av studentene gjennomført i henhold til avtalt utdanningsplan. Hver klasse på studiet består av åtte studenter. Det undervises i fagområdene skuespillerfag, teori, bevegelse, stemme, språk, sang og tekst.

Sentralt i utdanningen står 8-ukers-produksjoner, som gjennomføres to til tre ganger hvert år. Disse utgjør hoveddelen av undervisningen i skuespillerfaget. Lærerne vurderer studentenes utvikling kontinuerlig. Etter hver produksjon holdes et møte mellom regissør, programansvarlig og hver enkelt student. Studenten skal vurdere produksjonen, og komme med tilbakemeldinger både på sitt eget og de aktuelle lærernes arbeid.

Studentene evaluerer normalt en gang i semesteret emnene i gjennomgående fag (alle fag unntatt skuespillerfag) i form av en muntlig tilbakemelding til emneansvarlig. Dekanen og studentene møtes en til to ganger pr. måned. Programansvarlig og studenter møtes annenhver uke for fortløpende evaluering av studiet.

Studentene gjennomfører skriftlige evalueringer av alle fag, unntatt skuespillerfag, i form av et skjema med angivelse av tilfredshet langs en skala fra en til fem. Denne kommer i tillegg til studentundersøkelsen, der 81 % av avdelingens studenter svarte i 2014-undersøkelsen. I avdelingens rapport for 2014 oppsummeres at «Studentenes skriftlige evalueringer viser at de er svært fornøyde med omleggingen av bachelorprogrammet i skuespillerfag». På spørsmål om studentene opplever god studentmedvirkning i kvalitetsarbeidet, fikk komiteen inntrykk av at det er en åpen evalueringskultur på studiet, at tilbakemeldinger tas på alvor, og det ble uttalt at studentene alltid får tilbakemeldinger på utfallet av innspill og initiativ. Studentenes eksempler på at tilbakemelding nytter, gjaldt i hovedsak om gjestelærere ble reengasjert eller ikke. Studentene er innforstått med at det først er neste års studenter som nyter godt av større endringer.

Fordi hver student evalueres grundig og kontinuerlig, inneholder en systematisk og samlet vurdering av studentene et sterkt element av evaluering av sentrale forhold i utdanningen. Lærernes muntlige evalueringer av studiene inngår i fagmøter, pedagogiske formøter, læreroppsummeringer, midtoppsummeringer og plenumsoppsummering (diskusjon av avdelingens rapport og plan). Møtene refereres av studiekonsulent. Vurderinger av det faglige og studentene som gruppe refereres skriftlig, men ikke forhold som angår den enkelte studenten. Studentene får muntlige tilbakemeldinger og vurderinger.

Komiteen har sett eksempler på at ekstern sensor gir tilbakemelding om studieprogrammet, og avdelingen har planer om å invitere eksterne som ikke er sensorer til å gi tilbakemeldinger. Det ble kommentert fra lærerhold at eksterne bør se flere produksjoner for å kunne danne seg et bilde av kvaliteten i studiet.

Plenumsoppsummeringene er sentrale for avdelingens vurdering av foreliggende informasjon om utdanningskvalitet ved det enkelte studiet, og for vurdering av endringer som ikke er underveisjusteringer. Vurderingene og forslagene nedfelles i avdelingens kvalitetsrapport og plan for det kommende året.

Mastergradsstudiet i billedkunst – Avdeling Kunstakademiet

Avdeling Kunstakademiet er i 2014-15 registrert med 101 studenter og har 9,2 studenter per faglige årsverk. De siste årene har mellom 84 og 100 % av studentene gjennomført i henhold til avtalt studieplan. Avdelingen tilbyr bachelor- og mastergradsstudium i billedkunst og gir undervisning innen maleri, foto/film/video, skulptur/installasjon, performance, digital kunst/lyd. Avdelingen har et samarbeid med International Academy of Art, Palestine, noe som framkommer tydelig i avdelingens rapport- og plandokumenter. Mastergradsstudiet i billedkunst har 35 studenter. Hovedveileder og hovedveiledergrupper har en sentral rolle i studentenes utdanning. Utdanningen er basert på talentutvikling for den enkelte studenten, og det ble sagt under intervjuene at studentene har individuelle studieprogram.

Slik omtales emneevalueringene i Kvalitetsrapport 2014 og plan 2015 (s 11): «Evalueringsprosessene er dyptgående: to studentundersøkelser internt på Kunstakademiet hvert år, månedlige møter mellom Kunstakademiets studentutvalg og Kunstakademiets ledelse og månedlige evalueringer av Kunstakademiets virksomhet i kollegiemøter». Denne beskrivelsen kjenner komiteen igjen som gjeldende praksis. Kollegiemøtene ble under intervjuene omtalt som navet som opprettholder fagområdet. Studentutvalget deltar i kollegiemøtene. Det ble også nevnt at alle på akademiet møtes hver mandag. Lærernes «Academic roundtable» ble framholdt som et eksempel på at evalueringer av de enkelte studentene også kan gi verdifull informasjon om det faglige innholdet i studiene. Disse møtene dokumenteres for lærerne, programansvarlig og dekan. Justeringer i gjennomføring av kurs og emner gjøres underveis og i samarbeid mellom lærere og dekan.

Komiteens inntrykk er at studentenes innspill i formelle og uformelle sammenhenger tas på alvor, og at studentene får tilbakemeldinger på hva som skjer med forholdene de melder inn. Det virker som om det er god kommunikasjon internt mellom studenter, lærere, programansvarlig og dekan. Det ble fra studentenes side presisert at avdelingen fører protokoll over innspill fra ansatte og studenter, og at studenter blir hørt om vesentlige problem. Dette betyr ikke at det ikke kan oppstå mer akutte problemer for enkeltstudenter, og det ble redegjort for at det er flere instanser hvor studentene da ville henvende seg: Hovedveileder, programansvarlig og Studentutvalget, og i siste instans dekan. Bedre ordninger for opplæring i og tilgang til verkstedene ble gitt som et eksempel på konkrete endringer etter innspill fra studentene.

Lærerne ble spurt direkte om studentene virkelig kommer med kritikk, og de framholdt at det er flere fora for tilbakemeldinger, og at det er organisert åpne dialoger der studentene kan framsette negativ kritikk av utdanningen.

De eksterne sensorene for avgangskullet bes om å gi tilbakemeldinger som også kan brukes i utviklingen av utdanningen. Et eksempel på endring i studiet ut fra eksterne tilbakemeldinger er økt vekt på at studentene skal kunne gi skriftlige og muntlige omtaler av sine egne arbeider.

Programansvarlig tydeliggjorde hvordan innspill fra studenter og lærere inngår i planleggingen av det påfølgende studieåret. Programansvarlig og dekan utarbeider planene, som sendes til høring i fagkollegiet og studentutvalget. Rapport- og planprosessene er viktige for avdelingsledelsen når det gjelder å få allokert ressurser til å dekke endrede behov i studiet.

Mastergradsstudiet i Design, spesialisering i interiørarkitektur og møbeldesign

Avdeling Design er i 2014-15 registrert med 143 studenter og har 8,2 studenter per faglige årsverk. De siste årene har mellom 96 og 100 % av studentene gjennomført i henhold til avtalt studieplan. Avdelingen tilbyr bachelorgradsstudier i interiørarkitektur og møbeldesign, kles- og kostymedesign og grafisk design og illustrasjon. Mastergradsstudiet i design har 36 studenter fordelt på tre spesialiseringer.

12. januar 2015 fikk NOKUT oversendt fra KD et skriv fra sju avgangskandidater 2013-2014 fra mastergradsstudiet i design, spesialisering i interiørarkitektur og møbeldesign. I skrevet framkommer det alvorlig kritikk av kvaliteten i studiet, særlig når det gjelder opplegget for masteroppgaven, og av kvalitetssikringen. Områdene som berøres i brevet gjelder strukturen og oppbyggingen av studiet, mangelfull intern kommunikasjon ansatte imellom, mangelfull informasjon til og kommunikasjon med studentene, forholdet mellom studiets innhold og sensors forventninger, eksamensform og avdelingens fordeling av ressurser. Kandidatene omtaler for øvrig også gjennomførte endringer som har vært positive for studiekvaliteten.

Komiteen bad om supplerende dokumentasjon for studiet og avdelingen, og satte av tid i programmet til samtale med en gruppe av nåværende studenter ved det aktuelle tilbudet og med dekanen for avdeling Design. Komiteen ser ikke som sin oppgave å vurdere sannhetsgehalten i beskrivelsene i brevet, men å undersøke om de viktige elementene i den framsatte kritikken framgår av dokumentasjonen fra kvalitetssystemet, og hvordan den eventuelt er analysert og brukt som grunnlag for tiltak. Komiteen fikk også oversendt kunsthøyskolens svar til de tidligere studentene, hvor det redegjøres for oppfølging.

I oppsummeringen av studentenes evaluering høsten 2013 på avdelingsnivå framkommer at studentene opplever at de ikke får god nok informasjon om emnenes innhold og timeplan, og om hva som er obligatorisk og hva som er valgfritt. Det etterlyses også informasjon om hvordan verkstedene kan benyttes. For masterprogrammet i design påpekes likeledes dårlig kommunikasjon i kollegiet, og for den omtalte spesialiseringen ønskes mer oppfølging fra lærere. Under evalueringen av opplegget rundt masteroppgaven framkommer stor frustrasjon over informasjonen som studentene får, og sammenliknet med de to andre spesialiseringene skilte interiørarkitektur og møbeldesign seg negativt ut i evalueringene våren 2014. De vesentligste punktene fra det omtalte brevet framkommer i evalueringen av opplegget rundt masteroppgaven. Ut fra samtalene og dokumentasjonen kan komiteen fastslå at avdelingen gjennom kvalitetsarbeidet 2013-2014 hadde informasjon om det meste av forholdene som ble påpekt i brevet. Studentene ga uttrykk for blandende erfaringer med hvordan kritikken fra våren 2014 hadde fått betydning for studiene høsten 2014.

Komiteens inntrykk er at det settes inn relevante tiltak. Det skulle i løpet av kort tid ansettes programansvarlig kun for mastergradstilbudet, noe som ut fra avdelingens erfaring betyr bedre institusjonell kontroll på kommunikasjon og organisering. Høyskolen løfter i sitt svarbrev fram fire andre tiltak: Revidering av studieplan og emnebeskrivelser, rolleavklaring i vurderings- og avgangsprosessen og mal for informasjon til sensorer og studenter, forslag om ressurser til læringsplattform og samlinger for fagpersonalet med fokus på pedagogiske problemstillinger. «Videreutvikling av masterstudium i Design» er et av mange tiltak i avdelingens plan for 2015. Komiteen ser at både avdelingen og institusjonsnivået setter inn tiltak gjennom økonomi (ansettelse og læringsplattform), revidering av regulerende dokumenter og bidrag til utvikling av rolleforståelsen hos fagpersonalet (kurs i pedagogikk). Imidlertid vet verken høyskolen eller komiteen hvor effektive

tiltakene er for å bøte på de kritikkverdige forholdene – tiltakene må gjennomføres og virkningene erfares før en kan konkludere mht. tiltakenes relevans.

3.2 Studentenes medvirkning i kvalitetsarbeidet

Etter komiteens syn er det en sammenheng mellom studentmedvirkning generelt og studentmedvirkning i kvalitetsarbeidet. Alle studenter skal ha mulighet til på forskjellige måter å evaluere utdanningen og læringsmiljøet, og få tilbakemeldinger om hva som skjer i etterkant av disse evalueringene. Studentene skal også, for eksempel gjennom sine tillitsvalgte, ha muligheter til å delta i analysene av evalueringene, foreslå tiltak for utvikling av studier og læringsmiljø, og medvirke til at oppleggene for studentenes bidrag til kvalitetssikring av utdanningene er best mulig ut fra studentperspektiv. Studentperspektiver skal ha betydning i de styrende organene.

Høgskolen har formulert kvalitetsmålene for studentmedvirkning: «Kunsthøgskolens læringsmiljø skal preges av studentmedbestemmelse og god kommunikasjon mellom ledelse og studentdemokrati».

Kvalitetsmålene for deltakelse i evalueringer: «Undervisningen skal utvikles på bakgrunn av evalueringer fra lærer og student».

Studentdemokratiet er på plass

Studentenes medbestemmelse i det formelle styringssystemet¹ er ivarettatt og har i liten grad vært tema for komiteens møter med de forskjellige gruppene. I samtalene med studentene ble representasjonen i avdelingenes innstillingsutvalg og høgskolens tilsettingsutvalg for undervisnings- og forskerstillinger framholdt som positivt, og det framkom at studentene deltar i tidsavgrensede utvalg og arbeidsgrupper.

Studentrådet er det øverste organet i studentdemokratiet og har jevnlig kontaktmøter med ledelsen. Studentrådet består av ledere og nestledere fra studentutvalgene, som representerer studentene ved de enkelte avdelingene. Studentutvalgene har jevnlig møter med avdelingsledelsen. Interessen for å delta i studentutvalgene varierer mellom avdelingene. Tillitsvalgte har rett til fri fra undervisningsopplegg for å utføre oppgaver i studentdemokratiet, men for den enkelte kan det by på problemer å faktisk ta seg fri fra utdanningsaktivitetene som en ikke kan «ta igjen» på egenhånd. Komiteens inntrykk er at Kunsthøgskolen har det som trengs av organisert studentdemokrati, men at denne strukturen bør tydeliggjøres for studentene som ikke selv er aktive i studentdemokratiet.

Læringsmiljøutvalget (LMU) har fire studentrepresentanter som alle er studentutvalgsledere, og spiller en viktig rolle i utarbeiding og oppfølging av studentundersøkelsen, som gjennomføres på institusjonsnivå. LMU har stort ansvar for flere forhold rundt undersøkelsen, og behandler rapporten. Utvalgets kommentarer og forslag til tiltak sendes styret i form av årsrapport fra utvalget.

Studentundersøkelsen synliggjør studentmedvirkning

Den høye svarprosenten på studentundersøkelsen (61 % på undersøkelsen for 2013-14) er en indikasjon på at studentene bruker denne muligheten til å bli hørt om mange forhold i utdanningene og

¹ Styret, læringsmiljøutvalget, råd for samarbeid med arbeidslivet og klagenemnda.

ved høyskolen. Komiteen har derfor sett på oppfølgingen av studentundersøkelsen fra 2014 på institusjonsnivå, primært via referater fra LMU-møter og rapport 2014 og plan 2015.

LMU opplever at en gjennom undersøkelsen får informative og reelle tilbakemeldinger som kan brukes til å styrke læringsmiljøet ved høyskolen. Undersøkelsen viser at studentene er fornøyde på flere områder, men også at det er gjentakende lav score på noen områder, og disse løfter LMU fram:

Rolleforståelse

Enkelte lærere oppfører seg ikke slik en kan forvente, og det rapporteres om forskjellsbehandling og at uenigheter i kollegiet projiseres på studentene.

Utdanningsstruktur/Plan for læring

Særlig for tre avdelinger etterlyses en tydelig struktur for studiene og plan for læring og oppfølging.

Utveksling

Studentene stimuleres ikke til å søke om utveksling og høyskolen synliggjør ikke ambisjoner om utveksling

Hvordan kommuniserer vi med hverandre

Dårlige med møtefora på flere av avdelingene og ikke ved høyskolen, og det er store utfordringer med bruk av KHiO-mail (LMU sak 7/13-14, 03.04.14).

Slik komiteen leser oppsummeringen gjelder dette forhold som er synliggjort i tidligere undersøkelser, og som LMU opplever at ikke er tatt fatt i på en tilstrekkelig måte. Problematikk knyttet til rolleforståelse, utdanningsstruktur/plan for læring og kommunikasjon kan komiteen kjenne igjen fra enkelte rapporter og intervjuer. I tillegg har komiteen inntrykk av at studentønsker om økt tilgjengelighet til bygget og utvidet tid for bruk av verkstedene har vært gjentakende tilbakemeldinger fra studentene til institusjonsnivået.

Forholdene påpekt av LMU er tatt fatt i. Tiltak foreslått i plan 2015 fra fellesadministrasjonen gjelder innføring av nye nettsider, gjennomføring av prøveprosjekt med bruk av læringsplattform for et BA-studium, videre jobbing med rolleforståelse og hva det vil si å være en god pedagog, større involvering av fagansatte i internasjonalisering. I planen for hele høyskolen fastslås det at «... kulturen for hvordan lærere klargjør undervisningsplaner, krav og forventinger må bygges opp (pedagogisk utvikling/kompetanseoppbygging). Det blir etablert felles pedagogiske tiltak (pedagog-dag) fra 2015» (s 12). Innen læringsmiljø foreslås blant annet at informasjon til studentene om varsling om mobbing skal bedres. I budsjettprioriteringene foreslås læringsplattform og to verksmestere som tiltak som krever rammeendring.

Komiteen ser at høyskolen følger opp tilbakemeldingene fra studentene. Oppbyggingen av pedagogisk kompetanse gjøres først og fremst for å styrke forutsigbarheten i studieløpene, men *kan*, sammen med at rollen til programansvarlige er klargjort, også bety at problemene med oppførselen til enkelte lærere dempes. Men disse enkeltlærernes manglende forståelse og innsats for et velfungerende læringsmiljø er også en lederutfordring på dekanivå.

Små miljøer og tette forhold

I tillegg til studentundersøkelsen og fastsatte evalueringer er inntrykket fra intervjuene at det foregår en jevnlig tilbakemelding om undervisningen til fagansvarlige, faglærere, programansvarlig og også til

dekan. Flere studenter nevner dialog med programansvarlige når det gjelder fastsetting av timeplaner for utdanningsaktiviteten.

Både lærere og studenter tok opp at det kan være vanskelig å få til en mer tradisjonell lærer-student-rolle når lærerne selv er kunstnere. Likeledes framholdt både studenter og lærere at det tette samarbeidet mellom lærer og student er den største kvaliteten ved høyskolen, men at slike relasjoner kan være en ulempe når det gjelder å få fram ærlige tilbakemeldinger på undervisningen fra studentene. Dette sitatet fra referat fra LMU-møtet 20.11.14 kan gi et bakteppe for situasjonen:

Flere tillitsvalgte studenter har blitt kontaktet av studenter som har et vanskelig forhold til enkeltlærere. Studentene ønsker ikke å gå åpent ut med problemene fordi de er redde for represalier. Dette av erfaring da de har sett hvordan det har gått med andre som har sagt tydelig ifra. Hvordan skal tillitsvalgte studenter forholde seg til dette? Og hvordan kan en ta fatt i problemene når studentene det gjelder ønsker å være anonyme?

Komiteen kan selvfølgelig ikke gå god for sannheten i utsagnene. Ut fra komiteens perspektiv er det sentralt i høyskolens kvalitetssikringsarbeid at slike vanskelige problemer presenteres i et utvalg som har som mandat å behandle slike forhold. Utfordringen for utvalget og ledelsen er å få til en oppfølging som merkes av studentene.

Studentundersøkelsen og kandidatundersøkelsen framheves fra flere hold som viktige for å innhente anonymiserte tilbakemeldinger fra studentene, særlig fra miljøene med få studenter.

Ut fra dokumentasjon og samtaler kan komiteen oppsummere at bildet av studentmedvirkning er variert. Det er forutsatt i kvalitetssystemet at den interne informasjon om utdanningskvalitet skal komme inn gjennom emneevalueringer fra studenter, lærere og delvis eksterne. Det må være sentralt at denne grunnsteinen er på plass i en eller annen form. Om emneevalueringene skjer gjennom skjema, muntlige evalueringer som dokumenteres eller på andre måter, bør være noe som tematiseres og prøves ut. Det virker som om det er stor variasjon avdelingene imellom. Komiteen er fristet til å stille spørsmålsteget ved om avdelingene lærer av hverandres suksesser og utfordringer i kvalitetsarbeidet.

Noen innspill fra komiteen

I oppsummeringen av plan for 2015 er det satt opp to tiltak for kvalitetsutvikling på institusjonsnivå: Tilbakemelding til studenter etter evalueringer skal styrkes og lærerevaluering av emner skal gjennomgås. Etter komiteens vurdering vil Kunsthøgskolen «få igjen» for tiden og ressursene som legges ned i kvalitetsarbeid ved å bedre formen for informasjon til og kommunikasjon med studentene. I en situasjon der studentene opplever en blanding av informasjonsoverflod (mange e-poster fra høyskolen) og samtidig ikke føler seg informert, er det vanskelig å få formidlet hva som gjøres av forbedringer som resultat av kvalitetsarbeidet.

Svarprosenten på studentundersøkelsen indikerer at studentene ikke lider av evalueringstretthet, noe som er et godt utgangspunkt for høyskolen. Komiteen har ikke sett noe om hvordan resultatene fra studentundersøkelsen publiseres, og spurte heller ikke eksplisitt om dette under besøket. Studentundersøkelsen må kunne sies å være en suksess, og det bør høyskolen tydelig markere: Et mulig tiltak er å invitere studentene til en felles lunsjsamling der studentene takkes for deltakelsen, resultatene presenteres og ledelsen kommenterer resultatene.

Kan Kunsthøgskolen legge enda mer til rette for at lærerne som er så tett på studentene, kan drive et aktivt kvalitetsarbeid? I det videre blir det viktig å få fram gode eksempler på evalueringsformer som studentene synes fungerer bra. Det kom flere interessante innspill i løpet av samtaler. De to følgende utsagnene er konstruert på bakgrunn av flere samtaler: «Jeg vil heller ha noe i retning av medarbeidersamtale enn flere skjema», «Vi trenger en utenfra å snakke med om virkelig vanskelige saker – et studentombud eller liknende».

3.3 Samspill mellom kunstnerisk utviklingsarbeid og utdanning

Fra kvalitetsmål 1.2 studietilbud: «Kunstnerisk utviklingsarbeid skal i større grad integreres i undervisningen, og det skal stimuleres til større (økt) studentdeltakelse i de kunstneriske utviklingsprosjektene». Måloppnåelse vurderes gjennom at utviklingsprosjekter telles, og i rapportene framkommer opplysninger om enkeltprosjekter der studenter er involvert.

Komiteen hadde varslet at den ønsket å få eksemplifisert samspill mellom utdanning og kunstnerisk utviklingsarbeid gjennom intervjuene, og ser i ettertid at en burde ha bestilt en spesifikk presentasjon av hva det betyr at «... avdelingene arbeider aktivt med å integrere studentene i de kunstneriske utviklingsprosjektene» (Kvalitetsrapport 2014).

De aller fleste av de intervjuede lærerne oppga at de har FoU i arbeidsplikten, og det ble gitt eksempler på prosjekter med både intern og ekstern finansiering. Det ble gitt eksempler både fra lærere og studenter på at studenter er involvert i kunstneriske utviklingsprosjekter.

Et eksempel på tydeliggjøring av samspill som ikke er knyttet til studentdeltakelse i prosjekt, er en foredragsrekke ved Kunstakademiet som annonseres med at den nettopp integrerer «... professorenes kunstneriske utviklingsarbeid i Kunstakademiets virksomhet på en viktig måte. ... foredragsrekken er knyttet til flere emner i studieplanen» (Rapport og plan for avdeling Kunstakademiet, s 5).

Komiteen har fått inntrykk av at samspillselementet er selvsagt i samtaler med lærerne om utdanning, undervisning og kunstnerisk utviklingsarbeid. Komiteen har imidlertid ikke sett at samspill er tema i undersøkelsene om egen kvalitet. Det foreligger ikke vurderinger fra studenter og ansatte om opplevd samspill i undervisningen. Komiteen har ikke sett dokumentert at studenter eller lærere skal gi informasjon om betydningen for utdanningene, eller for det kunstneriske utviklingsarbeidet, av studentdeltakelse i prosjektene for kunstnerisk utviklingsarbeid.

Innspill fra komiteen er at Kunsthøgskolen bør vurdere om det systematisk bør innhentes erfaringer fra hva studentdeltakelse i utviklingsprosjektene betyr, både for utdanningen og for det kunstneriske utviklingsarbeidet. Dersom dette gjøres allerede i dag, bør vurderingen av betydningen av studentinvolvering synliggjøres.

4 Samlet vurdering av system for kvalitetssikring i lys av NOKUTs evalueringskriterier

Ved evaluering av institusjonenes interne kvalitetsarbeid gjøres det en helhetlig vurdering av kvalitetssikringssystemet og institusjonenes aktive bruk av det. Det skal legges vekt på stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur, mål, plan og ledelsesforankring, innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene, analyse, vurdering og rapportering og bruk av kunnskap til kvalitetsforbedring.

4.1 Stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur

... om institusjonen stimulerer til engasjement for kvalitetsarbeid blant ansatte og studenter og deres demokratiske organer

Kunsthøgskolen er preget av en sterk bevissthet om kvalitet i opptak og kvalifisering av den enkelte studenten til å bli selvstendig kunstner. Hovedinntrykket er at det i dialogene mellom studenter, lærere og programansvarlig er jevnlig og vedvarende fokus på kvaliteten i de enkelte utdanningene. Samtidig ser komiteen at dette ikke gjelder i like stor grad for alle tilbudene. I studietilbud med svært få studenter og der de har et nært forhold til lærerne kan det også være vanskelig å få «ærlige» tilbakemeldinger fra studenter om utdanningskvalitet, men gjennom studentundersøkelsen sørges det for at alle studenter som vil, får uttale seg anonymt om studiene og læringsmiljøet.

På den ene siden har institusjonen utviklet et relativt enkelt og oversiktlig system for kvalitetssikring som er tilpasset høyskolens størrelse og egenart. Komiteens inntrykk er at det systematiske kvalitetsarbeidet i mange sammenhenger går godt sammen med og styrker den faglige virksomheten. På den andre siden gir ledelsen selv uttrykk for at de «... har (dermed) noe å gå på i å skape eierskap til systemet.» En annen utfordring høyskolen selv tar opp, var å få inkludert de mange timelærerne i tilstrekkelig grad i kvalitetsarbeidet og synliggjøre betydningen av dette.

Kunsthøgskolen har det som trengs av organisert studentdemokrati. De tillitsvalgte er involvert i kvalitetsarbeidet særlig gjennom jevnlige møter om utdannings- og læringsmiljøsaker både på avdelings- og høyskolenivå, og gjennom LMU og arbeidet med studentundersøkelsen. Studentundersøkelsen er en viktig kanal for studentenes stemme, både på avdelings- og høyskolenivå.

Rapport- og plandokumentene er utarbeidet slik at de bidrar til åpenhet og offentlighet om kvalitetsutfordringer og løsningsstrategier for alle interesserte ansatte og studenter.

4.2 Mål, plan og ledelsesforankring

... om mål, ansvar, prosesser og aktører som inngår i kvalitetssystemet er klart beskrevet (systemets strukturelle oppbygning), og hvordan systemet for kvalitetssikring utvikles i tråd med institusjonenes behov

Mål, ansvar, prosesser og aktører er klart beskrevet i systemdokumentet «Kvalitetsarbeid ved Kunsthøgskolen». En kort beskrivelse av systemets strukturelle oppbygging og målene for utdanningskvalitet finnes i henholdsvis kapittel 1 og 3 i denne rapporten.

Kvalitetsmålene er knyttet til Strategisk plan. Målene for utdanningskvalitet gjelder sentrale forhold i utdanningsvirksomheten. Formuleringene dekker både virksomhetsmål (eksempel «Alle bachelorprogrammer skal ha relevante masterprogram») og kvalitetsmål (eksempel «Studiene skal kvalifisere studentene til å møte profesjonsnivået»). I kvalitetshåndboken angis hvilken type informasjon som brukes for å vurdere måloppnåelse.

Kvalitetsmål, ansvar og aktører virker rimelige kjent i organisasjonen. Prosessene rundt kvalitetsspørsmål virker også kjent for eksempel blant studentene, og med små forhold og kort avstand mellom student og avdelingsledelse er prosess et lite tema på studie- og avdelingsnivå. Derimot framkom det større usikkerhet om hva som er gjeldende prosesser når kvalitetssaker behandles på institusjonsnivå.

Systemet og det systematiske kvalitetsarbeidet er forankret i ledelsen ved institusjonen og i ledelsen på avdelingsnivå. Dekanene har ansvaret for utdanningskvaliteten på avdelingsnivå, og framsto i intervjuene med gode refleksjoner rundt egen rolle og grenser mot andre aktører og funksjoner. Den tidligere rollen som studieleder er avskaffet til fordel for programansvarlige, og komiteens inntrykk er at dette grepet har bidratt til klargjøring av blant annet ansvar i kvalitetsarbeidet. Komiteens inntrykk er at dekanene kjenner til aktuelle kvalitetsutfordringer innen sine avdelinger, og om nødvendig kan drøfte disse på institusjonsplan i det felles ukentlige møtet mellom dekanene og ledelsen.

Kvalitetshåndboken er endret to ganger etter at den ble godkjent i 2008. Systemet for kvalitetssikring framstår som i hovedsak tilpasset institusjonens behov, men har utviklingsmuligheter mht. både informasjonsinnhenting og sløyfer for tilbakemeldinger til studentene.

4.3 Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene

... Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene: om sikring og vurdering av kvaliteten i hvert enkelt studium bygger på dokumentert informasjon som systematisk innhentes fra flere kilder, og om det er særskilte prosesser for å kvalitetssikre oppretting av nye studier

Det er lagt opp til innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i hvert enkelt studium. Emneevalueringer står svært sentralt i systemet, og dokumentasjonsformene varierer. For komiteen ser det ut til at det ved noen studier er vanskeligheter med å få gjennomført tilfredsstillende emneevalueringer, noe institusjonsnivået ikke kan leve godt med over tid. Det kan virke som om det særlig er en utfordring å få lærerne til å evaluere emnene, og i LMU er det også tatt opp tilfeller der studentene ikke har fått evaluert som forutsatt i systemet. Gjennom intervjuene har komiteen fått

eksempler på at lærernes omfattende og kontinuerlige vurdering av studentene også gir informasjon om kvaliteten i studiet.

Den høye svarprosenten på den årlige studentundersøkelsen (61 % på undersøkelsen for 2013-14) gjør denne til en god informasjonskilde.

Det innhentes dokumentert informasjon fra eksterne. Avgangsprotokollene brukes til eksterne innspill om studiekvaliteten, og det er planer om å organisere eksterne tilbakemeldinger utenom sensursituasjonene. Det gjennomføres også en kandidatundersøkelse med disse temaene: Arbeidstilknytning, arbeidstid og arbeidsinnhold; Inntekt; Grad av tilfredshet med utdanning og utbytte av utdanning; Sammenhengen mellom jobb og utdanning; Overgangen mellom studium og arbeidsliv. I flere av kvalitetsrapportene framkommer det opplysninger om tidligere studenters ansettelser, stipendtildelinger, priser og liknende opplysninger. Komiteen kan imidlertid ikke se at det legges opp til systematisk innhenting av slik informasjon.

I kvalitetshåndboken inngår prosessbeskrivelse for utvikling av nytt studium og for revisjon av studieplaner.

4.4 Analyse, vurdering og rapportering

... om den informasjonen som systemet genererer analyseres, vurderes og framstilles for ansvarlige fora og ledernivå

Kvalitetsrapport og plan er et viktig element i kvalitetsarbeidet. Hver enkelt avdeling og Fellesadministrasjonen utarbeider hvert år en rapport for det foregående og planer for det kommende året. Disse bygger igjen på evalueringsinformasjon fra de enkelte studiene og fra andre prosesser (som opptaksprosessen), student- og kandidatundersøkelsen, studieadministrativ informasjon og kvantitativ informasjon som søkertall, gjennomføringsprosent, forholdstall og liknende og referater fra aktuelle møter og valg. Kunsthøgskolens samlede Kvalitetsrapport og plan utarbeides på grunnlag av avdelingenes og fellesadministrasjonens rapport. Dokumentet følger budsjettforslaget, og studiekvalitet og kvalitetsarbeid omtales i Rapport og plan til Kunnskapsdepartementet.

Vurderingene og analysene i rapportene kommer til gjennom drøftinger i møter som omtales som vurderingsfora, og fra styringsdialoger med avdelingene, der også studenttillitsvalgte deltar.

Dokumentene er strukturert etter kvalitetsmålene slik disse framkommer i kvalitetshåndboken. Det er få måltall, så måloppnåelse og eventuelle videre tiltak framstilles i løpende tekst. Ansvarlige fora og ledernivå er involvert i de vurderingene og analysene som framkommer i rapportene og planene, og kjenner og bruker kvalitetsanalysene som deler av sitt beslutningsgrunnlag.

LMU har et eget ansvar for å analysere og presentere resultatene av studentundersøkelsen, og for å foreslå tiltak for å forbedre læringsmiljøet ved høyskolen. Utvalgets vurderinger og analyser formidles direkte til styret. Komiteen mener at det er positivt at LMUs vurderinger kommer tydelig fram uavhengig av prosessene i linjen.

Etter komiteens vurdering gjennomføres analysene som ryddige og forutsigbare prosesser for de forskjellige nivåene ved høyskolen. Resultater vurderes og diskuteres, og viktige forhold ved utdanningskvaliteten synliggjøres.

4.5 Bruk av kunnskap til kvalitetsforbedring

... om tiltak for forbedringer iverksettes på grunnlag av de kvalitetsanalyser som gjøres.

Kommer informasjonen som innhentes i kvalitetsarbeidet, i inngrep med den faktiske utdanningsvirksomheten ved Kunsthøgskolen?

I studiehverdagen brukes tilbakemeldinger fra studenter og lærere til å justere enkelte forhold i den aktuelle utdanningssituasjonen. Grunnlaget for jevnlig justeringer av enkelte forhold kan knapt sies å skje på bakgrunn av kvalitetsanalyser, men skjer på bakgrunn av diskusjoner og bearbeidinger av informasjonen og tilbakemeldinger i lærerkollegiet, i samarbeid mellom lærere og studenter og via programansvarlige. Justeringer etter innspill fra studenter som fortsatt er i studiene, er viktige for studentenes opplevelse av medvirkning og utviklingsvilje i institusjonen. Dersom studentene ser at deres innspill i studiehverdagen ikke tas seriøst, gir selvfølgelig dette et annet bilde av kvalitetskulturen ved institusjonen og bidrar til opplevelsen av lav medvirkning. Komiteens inntrykk er at begge disse praksisene finnes ved høyskolen.

Ut fra dokumenter og intervjuer har komiteen sett eksempler på at informasjon og analyser bidrar til kvalitetsutvikling på studie- og avdelingsnivå. Studentene er innforstått med at større endringer tidligst kommer neste års studenter til gode. Likeledes framgår det av Kvalitetsrapport 2014 og plan 2015 at større tiltak for bedre læringsmiljø forankres i budsjettforslaget. I intervjuene med dekanene framgikk det at de opplever krav fra ledelsen om at kvalitetsanalyser skal inngå i deres faglig-strategiske utviklingsarbeid.

5 Konklusjon – har Kunsthøgskolen i Oslo et tilfredsstillende system for kvalitetssikring av utdanningen?

I henhold til myndighetenes krav er det slik at

- (1) Universiteter og høyskoler skal ha et system for sitt kvalitetssikringsarbeid som sikrer kontinuerlige forbedringer, gir tilfredsstillende dokumentasjon av arbeidet og avdekker sviktende kvalitet.
- (2) Kvalitetssikringssystemet skal sikre og bidra til å utvikle kvaliteten i hele utdanningen, inkludert praksisstudier. Systemet skal omfatte alle forhold som har betydning for studiekvaliteten, fra informasjon overfor mulige søkere til avslutning av studiet inklusive studiets relevans for arbeidslivet.

Gjennom systemet for kvalitetssikring av utdanningen ved Kunsthøgskolen i Oslo innhentes informasjon om kvaliteten på de viktige områdene i utdanningene. Denne analyseres, rapporteres og brukes i kvalitetsforbedringer. Målene for studiekvalitet, som er styrende for utformingen av innhenting av informasjon, gjelder markedsføring og opptak, studietilbud/studieportefølje, studieprogram, undervisning, veiledning og vurdering, læringsmiljø, etter- og videreutdanning og internasjonalisering.

Høyskolen arbeider aktivt for å få kunnskap om sin egen utdanningskvalitet og kunne handle på bakgrunn av denne informasjonen. Arbeidet er godt dokumentert i kvalitetsrapport og plan. Komiteens inntrykk er at det er god balanse mellom formell og uformell kvalitetskultur, at justeringer foretas underveis i utdanningene og at mer alvorlige forhold tas fatt i på overordnede nivå.

Som det framkommer i kapittel 3 og 4 har høyskolen selv dokumentert utfordringer med kvaliteten i enkelte studier, og hvordan de arbeider for å bedre disse forholdene gjennom tiltak som også krever ressursallokering. Gjennom dokumenter og intervjuer har det likeledes framkommet at høyskolen har utfordringer med kvaliteten på informasjon og kommunikasjon om studiene, og at det er variasjon i gjennomføringen av enkelte deler av kvalitetsarbeidet. Etter komiteens vurdering kjenner kunsthøgskolen til disse utfordringene, og de tas fatt i gjennom både ressursallokeringer og kulturarbeid.

Komiteen anbefaler enstemmig at system for kvalitetssikring av utdanningen ved Kunsthøgskolen i Oslo godkjennes.

6 Komiteens råd om videreutvikling av kvalitetsarbeidet

Enkeltinnspill og -ideer fra komiteen kommer fram i den løpende teksten. Etter komiteens vurdering bør Kunsthøgskolen i Oslo prioritere videreutvikling av betingelsene for kvalitetsarbeidet, og kvalitetsarbeidet, på tre områder: Informasjon og kommunikasjon, sikring av tilstrekkelig informasjon om studentenes deltakelse, og tydeliggjøring av systemets plass i kvalitetskulturen.

Det virker som om det over noe tid har vært misnøye fra studentenes side med informasjon og kommunikasjon. Dette bidrar i så fall negativt til opplevelsen av utdanningskvalitet og studiemiljø. Likeledes kan informasjon om utdanningskvalitet, studentdemokrati og studentenes medbestemmelse bli vanskelig å få fram. Gjennom å bedre informasjonsoppleggene kan høyskolen tydeliggjøre studentdemokratiets betydning for høyskolen, utdanningskvaliteten og læringsmiljøet for studentene som ikke selv er aktive. Likeledes bør resultater av kvalitetsarbeidet formidles slik at studentene nås på en bedre måte enn i dag. Høyskolen bør framheve institusjonens suksesser selv om de ikke er direkte faglige: Studentundersøkelsen, studentdemokratiet og faktisk også selve institusjonsnivået – og synliggjøre eller videreutvikle møtesteder for studentene på tvers av avdelingene.

Relevansen av rapport- og planverket hviler i stor grad på at det innhentes tilstrekkelig informasjon om de enkelte studiene. Ved noen avdelinger fungerer dette bra, mens andre har utfordringer. Institusjonsnivået bør synliggjøre sin policy for hva som er akseptabel og uakseptabel variasjon, og vurdere om mer direkte sammenlikninger og framvisning av gode praksiser avdelingene imellom kan bidra til å sikre den grunnleggende informasjonen i systemet. Høyskolen bør offensivt tydeliggjøre hvordan deler av det systematiske kvalitetsarbeidet, som studentundersøkelsen, inngår i høyskolens kvalitetskultur.

7 Vedlegg

7.1 Oversikt over dokumentasjon fra Kunsthøgskolen i Oslo

Forut for innledende besøk 8. desember 2014 mottok komiteen følgende dokumentasjon:

- En presentasjon av institusjonen med oversikt over studietilbudene
- Et skriv fra institusjonens ledelse om status, suksesser og utfordringer i kvalitetsarbeidet
- Kvalitetshåndboken – en presentasjon av institusjonens system for kvalitetssikring
- Kvalitetsrapport og plan for Kunsthøgskolen i Oslo 2013/2014
- Kvalitetsrapport og plan for Kunsthøgskolen i Oslo 2012/2013
- Kvalitetsrapport og plan for Kunsthøgskolen i Oslo 2011/2012
- Kvalitetsrapport og plan Balletthøgskolen 2013/2014
- Kvalitetsrapport og plan Design 2013/2014
- Kvalitetsrapport og plan Kunstakademiet 2013/2014
- Kvalitetsrapport og plan Kunstfag 2013/2014
- Kvalitetsrapport og plan Operahøgskolen 2013/2014
- Kvalitetsrapport og plan Teaterhøgskolen 2013/2014
- Kvalitetsrapport og plan Fellesadministrasjonen 2013/2014
- Rapport fra Kunsthøgskolens studentundersøkelse 2013/2014

Etter at innretningen på evalueringen var bestemt, mottok komiteen følgende dokumentasjon:

1. Student- og lærerevalueringer for masterstudiet i billedkunst:
 - Student feedback 2013-14. Intern handlingsplan for administrasjonen. Hvem gjør hva (U. off. § 13).
 - Student feedback 2013-14, handlingsplan sendt til SU
 - Notat fra SU til kollegiemøtet. Diskusjonsgrunnlag.
 - Referat fra møte mellom dekan og studenter vår 2014 (U. off. § 13)
 - Studentevaluering av emner (U. off. § 13)
 - Lærerevaluering av emner (U. off. § 13)
 - Referat fra styringsdialogmøte med Kunstakademiet.
2. Beskrivelse av møteform og møtefrekvens i forbindelse med muntlige student- og lærerevalueringer ved bachelor i skuespill. Referat fra styringsdialogmøte med Teaterhøgskolen.
3. Rapport fra Kunsthøgskolens studentundersøkelse 2013/2014, Årsrapport fra Læringsmiljøutvalget til Kunsthøgskolens styre og referat fra møte i Læringsmiljøutvalget hvor studentundersøkelsen var tema
4. Avgangsprotokoll 2013 og 2014 for masterstudiet i billedkunst (U. off. § 13).
5. Avgangsprotokoll 2014 for bachelorstudiet i skuespill (U. off. § 13).
6. Prosessbeskrivelse for emneevaluering og prosessbeskrivelse for utdanningsplaner, vurdering og avgang
7. Kandidatundersøkelsen 2013
8. Kvalitetsrapport og plan for Kunsthøgskolen i Oslo 2014/2015
9. Kvalitetsrapport og plan Kunstakademiet 2014/2015
10. Kvalitetsrapport og plan Teaterhøgskolen 2014/2015

NOKUT fikk midt i januar 2015 via KD tilsendt et brev fra sju kandidater fra 2014 ved masergradsutdanningen i design, fordypning i interiørarkitektur og møbeldesign. I tillegg til brevet fikk komiteen tilsendt

- Kvalitetsrapport og plan for Design 2014/2015
- Kvalitetsrapport og plan for Fellesadministrasjonen 2014/2015
- Svarbrevet fra Kunsthøgskolen i Oslo

Under besøket fikk komiteen se interne dokumenter som ligger til grunnlag for Kvalitetsrapport og plan for Design 2014/2015.

7.2 Program for den sakkyndige komiteens hovedbesøk ved høyskolen

Torsdag 22. januar 2015

08.30 – 09.15 Komitémøte

09.15 – 12.00 Intervjuer med personer fra **bachelor i skuespillerfag** (Teaterhøgskolen)

09.15 – 10.00 Lærere ved bachelor i skuespillerfag

10.15 – 11.00 Studenter ved bachelor i skuespillerfag, med og uten verv

11.15 – 11.45 Programansvarlig bachelor i skuespillerfag

11.45 – 12.45 Oppsummering og lunsj

12.40 – 15.30 Intervjuer med personer fra **master i billedkunst** (Kunstakademiet)

12.45 – 13.30 Lærere ved master i billedkunst

13.45 – 14.30 Studenter ved master i billedkunst, med og uten verv

14.45 – 15.15 Programansvarlig master i billedkunst

15.30 – 16.15 Møte med studenter fra masterstudiet Interiørarkitektur og møbeldesign

16.15 – 16.45 Kort omvisning i lokalene

16.45 – 18.00 Oppsummering og forberedelse av neste dag

Fredag 23. januar 2015

08.30 – 09.30 Komitémøte

09.30 – 10.45 Møte med samtlige dekaner

11.00 – 11.45 Møte med Studentrådet

11.45 – 13.30 Lunsj og oppsummering

13.30 – 14.00 Tid til avklaringer: Samtale med dekan for avdeling Design

14.00 – 14.30 Samtale med ledelsen

7.3 Mandat for den sakkyndige komiteen

Fastsatt av NOKUT 5. mai 2003, revidert 17.12. 2008, tilpasset forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning av 1. februar 2010 og forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning av 28. februar 2013.

Den sakkyndige komiteen skal evaluere institusjonens system for kvalitetssikring av utdanningen, og vurdere om dette er tilfredsstillende i forhold til gjeldende forskrifter.

Komiteen skal gi en entydig og begrunnet konklusjon om hvorvidt institusjonens system for kvalitetssikring er tilfredsstillende. Evalueringen skal gjennomføres med en konstruktiv holdning til institusjonen, og komiteen skal også gi råd om det videre kvalitetsarbeid ved institusjonen.

Hvis evalueringen avdekker klare indikasjoner på alvorlig kvalitetssvikt i enkeltstudier skal dette bemerkes i komiteens rapport.

Komiteens vurdering skal baseres på følgende materiale:

- institusjonens beskrivelse av kvalitetssikringssystemet
- dokumentasjon av utført kvalitetssikring / kvalitetsarbeid som institusjonen legger fram
- komiteen kan be om å få seg forelagt et hvilket som helst materiale som den anser at kan ha betydning for vurderingen
- komiteens erfaringer og funn ved institusjonsbesøk

Komiteen avgjør hvem den vil treffe og hvilke enheter den vil besøke.

Komiteen skal nedfelle sine vurderinger, konklusjoner og anbefalinger i en skriftlig rapport. Komiteen skal kvalitetssikre rapportens faktiske opplysninger før den avgis.

Komiteen arbeider på oppdrag fra og avgir sin rapport til NOKUT. Oppdraget er avsluttet når NOKUT har fattet vedtak i saken. Inntil oppdraget er avsluttet, skal de sakkyndige ikke ta del i den offentlige debatt om saken.

7.4 NOKUTs evalueringskriterier

Evalueringskriteriene finnes i kapittel 6 i forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (studietilsynsforskriften), fastsatt av NOKUT 28. februar 2013.

§ 6.1 NOKUTs evalueringskriterier

Ved evaluering av institusjonenes interne kvalitetsarbeid gjøres det en helhetlig vurdering av kvalitetssikringssystemet og institusjonenes aktive bruk av det. Det skal legges vekt på:

- a. Stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur: om institusjonen stimulerer til engasjement for kvalitetsarbeid blant ansatte og studenter og deres demokratiske organer,
- b. Mål, plan og ledelsesforankring: om mål, ansvar, prosesser og aktører som inngår i kvalitetssystemet er klart beskrevet (systemets strukturelle oppbygning), og hvordan systemet for kvalitetssikring utvikles i tråd med institusjonenes behov,
- c. Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene: om sikring og vurdering av kvaliteten i hvert enkelt studium bygger på dokumentert informasjon som systematisk innhentes fra flere kilder, og om det er særskilte prosesser for å kvalitetssikre oppretting av nye studier,
- d. Analyse, vurdering og rapportering: om den informasjonen som systemet genererer analyseres, vurderes og framstilles for ansvarlige fora og ledernivå,
- e. Bruk av kunnskap til kvalitetsforbedring: om tiltak for forbedringer iverksettes på grunnlag av de kvalitetsanalyser som gjøres.

Merknad til kapittel 6

Institusjonene skal kontinuerlig og systematisk arbeide for å sikre og forbedre kvaliteten i utdanningen. Det interne systemet for kvalitetssikring av utdanningen skal frambringe kunnskap institusjonen trenger i sikringen og utviklingen av utdanningene som tilbys. Kvalitetssikringen skal omfatte alle studietilbud som en institusjon gir, alle deler av studiet og alle formidlingsformer. Gjennom faste rutiner og prosesser i en årlig syklus frembringes, vurderes og anvendes informasjon om det enkelte studium, og om institusjonens utdanningsvirksomhet generelt.

Institusjonens system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten er institusjonens eiendom. Det er derfor institusjonen selv som ut fra egen størrelse, faglig profil og andre lokale behov bestemmer hvordan det skal utformes. Det samme gjelder for den dokumentasjonen som systemet frembringer.

8 Appendix: Uttalelse fra Kunsthøgskolen i Oslo til rapport fra sakkyndig komité

KUNSTHØGSKOLEN I OSLO
OSLO NATIONAL ACADEMY OF THE ARTS

NOKUT
P.b. 1708 Vika
0121 Oslo

Deres ref.

Vår ref.
2013/14

Dato
7.05.2015

Evaluering av system for kvalitetssikring ved Kunsthøgskolen i Oslo

Vi viser til rapport fra sakkyndig komité: Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanning ved Kunsthøgskolen i Oslo, 23.03.2015.

Ledelsen ved Kunsthøgskolen i Oslo har ingen kommentarer til den endelige rapporten. Vi vil imidlertid benytte anledningen til å takke for et hyggelig samarbeid med NOKUT og med den sakkyndige komiteen. Rapporten er konstruktiv og vi vil ta med oss komiteens anbefalinger i arbeidet med å videreutvikle systemet for kvalitetssikring.

Adresse Fossveien 24
0551 Oslo
Norge

Telefon (+47) 22 99 55 00
Faks (+47) 22 99 55 02

Post Postboks 6583
St. Olavs plass
N-0130

Faktura Postboks 140
Notodden
NO-3672 Notodden

Org.no. 977027233
Giro 8276 0100265

Saksbehandler
Anette Christensen
Seniorrådgiver

(+47) 945 23 252
Anette.christensen@khio.no

Med vennlig hilsen

Cecilie Broch Knudsen
Rektor
Sign.

Guri Garshol
Direktør